

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1924

N:o 32—34

Innehåll: N:o 32. Ålands landstings beslut om antagande av lag angående inrättande av en folkskolinspektorstjänst för folkskolorna på landet i landskapet Åland. — N:o 33. Ålands landstings beslut om antagande av lag om naturskydd inom landskapet Åland. — N:o 34. Förordning avgående ordnande av de förvaltningsgrenar, som hänföra sig till hälso- och sjukvården inom landskapet Åland, given den 5 december 1924.

N:o 32.

Ålands landstings beslut om antagande av lag angående inrättande av en folkskolinspektorstjänst uti landskapet Åland.

Föredraget för REPUBLIKENS PRESIDENT den 5 december 1924.

Utfärdat i Mariehamn den 31 december 1924.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

Lag

angående inrättande av en folkskolinspektorstjänst uti landskapet Åland.

§ 1.

För att biträda landskapsnämnden vid den närmare tillsynen över folkskolorna på landet i landskapet Åland skall inrättas en folkskolinspektorstjänst.

Mariehamn den 14 juli 1924.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom
talman.

Johannes Eriksson
vicetalman.

§ 2.

Folkskolinspektorn i landskapet Åland skall innehava den kompetens, som är föreskriven för övriga folkskolinspektorer inom riket samt åtnjuta den lön och övriga förmåner, som äro dessa författningssenligt tillagda.

§ 3.

Tjänsten besättes av Ålands landskapsnämnd, sedan den varit under trettio dagar lediganslagen.

Aug. Karlsson
vicetalman.

Ålands landstings beslut

om antagande av lag om naturskydd inom landskapet Åland.

Föredraget för REPUBLIKENS PRESIDENT den 10 december 1924.

Utfärdat i Mariehamn den 31 december 1924.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting beslutat att antaga nedanstående

Lag

om naturskydd inom landskapet Åland.

I KAP.

Naturskydd å landskapet tillhörigt område.

§ 1.

Genom särskild landskapslag må bestämmas, att visst landskapet Åland tillhörigt område skall, för fredande av dess natur mot ingrepp av människohand, avskiljas till allmänt skyddsområde.

I enahanda ordning må även inrättas särskilt skyddsområde i ändamål att för framtiden orubbad bevara naturskön eller eljest med avseende å sin natur beaktansvärd plats eller att freda visst djur- eller växtslag.

§ 2.

Inom allmänt skyddsområde vare, med de av stadgandena i 4 och 8 §§ föranledda undantag, förbjudet:

att upptaga odling eller verkställa avverkning,

att beta kreatur,

att utnyttja mineralfyndighet eller vattenkraft,

att upptaga mull, torv, sand eller lera eller företaga inristning eller sprängning,

att döda, fänga eller ofreda djur av vad slag det vara må, ävensom att borttaga eller skada bon, ägg, rom, växter, döda eller levande växt-delar eller mineral.

§ 3.

I särskilda ordningsregler må meddelas bestämmelser angående vad besökare av skyddsområde äga iakttaga; och kunna sådana ordningsregler jämväl innehålla förbud mot beträdande av skyddsområde eller viss del därav.

§ 4.

Genom särskilt beslut må av landstinget fastställas sådana undantag från de i 2 § stadgade förbud, som i den inom eller invid allmänt skyddsområde bosatta befolkningens intresse eller eljest kunna befinnas nödiga.

§ 5.

För besökande av skyddsområde kan fastställas avgift, så ock för tillstånd att där bedriva jakt eller fiske, i händelse sådant med stöd av 4 § i något fall bleve tillåtet.

§ 6.

Anträffas inom landskapet tillhörigt område enstaka träd eller trädgrupp

eller annan naturbildning, vars bevarande är av betydelse i vetenskapligt avseende eller på grund av dess sär egenhet, må landskapsnämnden fridlysa naturminnet ifråga.

§ 7.

Tillsynen över skyddsområde, tillkommet på grund av stadgandena i denna lag, åligger landskapsnämnden, som i skyddsfrågor bör samråda med naturskyddsinspektören, och som jämväl äger utfärda de i 3 § omförmälda ordningsregler.

§ 8.

Fredningsbestämmelse, som i detta kapitel avses, må ej lända till inskränkning av enskilds rätt, som tilläventyrs förvärvats före fredningens tillkomst.

II KAP.

Naturskydd å enskild tillhörigt område.

§ 9.

Önskar jordägare å honom tillhörig lägenhet inrätta skyddsområde för ändamål, som nämnes i 2 mom. 1 §, ingive ansökan därom till landskapsnämnden jämte bevis om sin äganderätt och tydlig beskrivning av områdets i fråga gränser. Över ansökningen i fråga inhämta landskapsnämnden naturskyddsinspektörens utlåtande. Prövas det föreslagna skyddsområdets inrättande befrämja ett beaktansvärt allmänt intresse, må landskapsnämnden, efter det vederbörande kommunalfullmäktige i ärendet avgivit yttrande, påbjuda områdets fredande

genom beslut, vari bör noggrant angivas, i vilket avseende det skall vara fredat. Sedan beslutet blivit kungjort, skall landshövdingen i landskapet i avseende å anteckning i jordregistret härom av landskapsnämnden underlättas, varjämte skyddsområdet skall utmärkas å lägenhetens karta.

Vad ovan sägs, äge tillämpning även där flere, vilkas ägor gränsa till varandra, vilja av dem bilda ett gemensamt skyddsområde.

§ 10.

I landskapsnämndens fredningsbeslut må till förmån för ägaren fastställas sådana undantag från fredningsbestämmelserna, som naturskyddsinspektören tillstyrkt eller landskapsnämnden eljest prövar nödiga.

§ 11.

Fredning, som i 9 § avses, blir gällande för framtiden oberoende därav att lägenhet, å vilken skyddsområde bildats, ombyter ägare, men må ej åberopas mot den, som, innan beslutet om fredning kungjordes, förvärvat rätt att i ett eller annat avseende nyttja det fredade området.

Anser någon, vilken, innan beslut om fredning kungjordes, förvärvat panträtt i eller rätt till avgäld från lägenhet, som av beslutet beröres, att hans intresse genom fredning äventyras, må han inom sex månader från kungörandet, på stämning å ägaren, hos rätten ansöka om fredningens upphävande. Göres därvid sannolikt, att fredningen minskar lägenhetens saluvärde så, att sökandens rätt därav kunde lida intrång, skall fredningen av rätten upphävas och ägaren åläggas att ersätta sökandens kostnader.

§ 12.

I fråga om fredande å enskilds ägor av sådant naturminne, som i 6 § omfattas, skola stadgandena i 9 och 11 §§ äga motsvarande tillämpning.

III KAP.

Särskilda stadganden.

§ 13.

Följande fåglar jämte bon och ägg av dem vare ständigt fridlysta nämligen: trana, storkar, hägrar, sothöna, spovar, tovsvipa, snäppor och andra vadare, doppingar, tordmule, grisslor, tärnor och stormfågeln, havsörn, fiskgjuse, glador, vråkar, kärrhökar, tornfalk, lärkfalk, pilgrimsfalk och aftonfalk, berguv, lappuggla, hornuggla, jorduggla, pärluggla och sparvuggla, hackspettar, gök, göktyta, blåkråka, härfågel, biätare, kungsfiskare, nattskärria och tornsvala, råka, nötkråka, sommargylling och stare samt trastar, sidensvans och annan småfågel.

Enahanda skydd tillkommer jämväl fladdermöss, ekorre och flygande ekorre.

I mom. 1 nämnd fridlysning gäller icke morkulla, beckasiner och björktrast, ej heller varfågel, törnskata och gråsparv.

För vetenskapligt ändamål, så ock om något av ovan uppräknade djurslag å viss ort överhövan förökats eller eljest visat sig skadligt, må landskapsnämnden, efter naturskyddsinspektörens hörande, medgiva undantag från här stadgade fridlysning.

Angående fridlysning av jaktbara djurslag är särskilt stadgat.

§ 14.

Sällsynta djur, vilka icke äro frid-

lysta enligt 13 § eller i sammanhang med stadgandena om jakt, må av landskapsnämnden efter naturskyddsinspektörens hörande fridlysas inom landskapet.

Angående sällsynta, vilt växande buskar, ris, örter, gräs och andra mindre växter vare lag samma som i mom. 1 angående djur är stadgat.

Fredning, som i mom. 1 och 2 avses, må ej hindra markens begagnande för odlings- och byggnadsändamål.

§ 15.

Användningen av pålsaxar och andra blint verkande fångstredskap, som äro ägnade att fånga enligt 13 § fridlysta fåglar, är förbjuden. Envar vare tillåtet att förstöra eller borttaga sådant fångstredskap.

§ 16.

Det vare förbjudet att sälja, till salu hålla eller som prydnad använda skinn eller fjädrar av sådana i riket förekommande fåglar, som på grund av denna lag eller i riket gällande författning äro ständigt fridlysta; och gäller detta förbud även från utlandet infört skinn eller fjädrar av sådana fåglar.

§ 17.

Mark, som äges av kommun, församling, anstalt eller stiftelse, likställs i denna lag med enskild tillhörigt område. Kronohemman betraktas såsom om det tillhörde åbon.

§ 18.

Landskapet have rätt att för inrättande av skyddsområde exproprieras fast egendom samt i expropriationsväg fastställa inskränkningar i ägarens rätt att nyttja sådan egendom.

Uppkommer fråga om expropriation

för naturskyddsändamål, må landskapsnämnden meddela provisoriskt förbud för högst sex månader mot sådant begagnande av fastigheten, som kunde äventyra ändamålet med expropriationen. Kommer denna sedermera ej till stånd, vare ägaren berättigad till ersättning för den skada han till följd av förbudet tilläventyras lidit. Fastställandet av ersättningen ankommer på landskapsnämnden.

§ 19.

Utom stad eller annat tätt bebyggt samhälle må ej affärsannons anbringas annorstädes i det fria än å byggnad, som tjänar till bostad eller till affärs- eller arbetslokal.

§ 20.

Naturskydd å skyddsområde, som inrättats på enskild tillhörig fastighet, eller fredning av naturminne å dylik fastighet må landskapsnämnden på ansökan av ägaren, efter naturskyddsinspektörens hörande, förklara delvis eller helt och hållet avhyst, om naturskyddets bibehållande på grund av förändrade förhållanden ej vidare synes önskligt eller det finnes hindra eller avsevärt försvåra företag av större allmän nytta.

Har expropriation medgivits av skyddsområde eller av mark, å vilken fredat naturminne är beläget, må landskapsnämnden förklara naturskyddet å den expropriation underkastade marken avhyst, därest dess bibehållande vore oförenligt med expropriationens ändamål eller eljest olämpligt.

Angående avhysning av naturskydd skall genom landskapsnämndens försorg meddelande göras till landshövdingen i avseende å anteckning i jordregistret.

§ 21.

Landskapsnämndens beslut om avskiljande av skyddsområde skall kungöras uti Ålands författningssamling.

Ordningsregler, om vilka talas i 3 §, böra införas i den tidning, uti vilken allmänna förfoganden angående landskapet författningssenligt skola publiceras samt anslås å lämpligt ställe inom skyddsområdet ifråga.

På enahanda sätt kungöres landskapsnämndens beslut angående inrättande av skyddsområde å enskild tillhörig fastighet eller om avhysning av naturskydd å sådant område. Tillkännagivande om beslutet införes därjämte uti Ålands författningssamling.

Om fredande av enstaka naturminne kungöres såsom i 2 mom. säges.

§ 22.

För landskapsnämndens beslut i anledning av ansökan om fredning erlägges ej några avgifter.

§ 23.

Begår någon straffbar handling, vilken tillika innefattar överträdelse av fredningsbestämmelser, som ingår i denna lag eller utfärdats med stöd av densamma, skall vid straffets utmätande handlingen anses begången under synnerligen försvårande omständigheter, såvida icke den tilltalade prövas hava utan egen förskyllan varit okunnig om fredningen.

Förbryter någon eljest mot ovan avsedd fredningsbestämmelse, som han kände eller bort känna, eller mot stadgandet i 16 §, straffes med högst trettio dagsböter. På samma sätt straffas den, som köper eller mottager något, som enligt vad han visste eller bort veta åtkommits genom överträdelse av sådan bestämmelse.

För överträdelse enbart av ordningsregler, som omförmäles i 3 § eller av förbudet mot användning av i 15 § avsedda fångstredskap eller annonsering i det fria, vare straffet högst tio dagsböter.

Brott, som i denna paragraf avses, äro underkastade allmänt åtal.

§ 24.

Vad som åtkommits genom överträdelse av denna lag eller av bestämmelse, som med stöd av densamma

Mariehamn den 14 juli 1924.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom

talman

Johannes Eriksson

vicetalman.

Aug. Karlsson.

vicetalman.

N:o 34.

Förordning

angående ordnande av de förvaltningsgrenar, som hänföra sig till hälso- och sjukvården inom landskapet Åland.

Given i Helsingfors, den 5 december 1924.

I stöd av 18 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, och 7 § i lagen av samma dag angående sagda lags bringande i verkställighet, varder härmed, på föredragning av Ministern för inrikesärendena, stadgat som följer:

§ 1.

Förvaltningen av hälso- och sjukvården på Åland övertages av landskapet den 1 januari 1925.

§ 2.

Å medicinalstyrelsen ankommer att med iakttagande av de i ämnet gällande lagar och författningar handhava det allmänna övervakandet av hälso- och sjukvården på Åland.

ma utfärdats, eller dess värde, skall dömas förbrutet så ock fångstredskap, som avses i 15 §.

§ 25.

Vad i 11 § 17 kap. rättegångsbalken och i landskapslagen om jakt stadgas om vakters och andra personers rätt att vittna i vissa fall, äge tillämpning även där fråga är om överträdelse av denna lag eller av bestämmelse, som med stöd av densamma utfärdats.

Landshövdingen äger fortfarande, i den mån det allmänna övervakandet av hälso- och sjukvården sådant påkallar, utöva honom för närvarande tillkommande uppsiktsbefogenheter ävensom handhava de administrativa uppgifter, som hänföra sig till bekämpandet av smittsamma sjukdomar hos människor och djur samt till den övriga förvaltning, som jämlikt 17 § i lagen om självstyrelse för

Åland och denna förordning kvarbliver hos staten.

I allt övrigt står hälso- och sjukvården under landskapsnämndens förvaltning och tillsyn, med iakttagande av vad här nedan närmare stadgas.

§ 3.

Provincialläkaren, som utnämnes av statsrådet efter det medicinalstyrelsen i stadgad ordning avlämnat förslag, underlyder närmast landshövdingen och medicinalstyrelsen. Såsom organ för statens förvaltningsuppgifter rörande hälso- och sjukvården på Åland tillhör det provincialläkaren att fullgöra de åligganden, som enligt de i republiken gällande lagar, författningar och instruktioner å honom ankomma; och äger provincialläkaren särskilt:

att med uppmärksamhet följa de sanitära förhållandena inom landskapet och deras utveckling;

att tillse, det gällande föreskrifter rörande allmänna hälso- och sjukvården efterlevas;

att övervaka, att kommunerna, envar inom sitt område, fullgöra å dem ankommande skyldigheter beträffande hälso- och sjukvården;

att vid behov inspektera de av landskapet, kommuner eller enskilda underhållna sjukvårds-, fattigvårds- och dylika anstalter för utrönande av de hygieniska anordningarna i desamma;

att, för så vitt å honom ankommer, i samråd med vederbörande lokala myndigheter befrämja den allmänna hälsovårdens intressen, avhjälpa och förebygga sanitära missförhållanden samt avstyra kvacksalveri och annat ofog;

att tillhandagå de lokala myndigheterna med utlåtanden och allmän-

heten med råd och anvisningar;

att på grund av inkomna primäruppgifter till medicinalstyrelsen insända föreskrivna berättelser, förteckningar och statistiska uppgifter rörande landskapet;

att fullgöra å honom ankommande skyldigheter med avseende å bekämpandet av epidemier och andra smittsamma sjukdomar, övervakandet av vaccinationen, verkställandet av medikolegala förrättningar samt handhavandet av andra uppgifter, som förbehållits republikens allmänna förvaltning;

att utöva tillsyn över apotek samt handeln med giftiga ämnen; ävensom

att handhava förmanskap över barnmorskor i enlighet med vad härom är stadgat.

§ 4.

Beträffande stadsläkares utnämning, tjänsteställning och åligganden gäller vad om stadsläkare i riket är eller kan varda stadgat.

§ 5.

Kommunalläkare utses av kommunen och förordnas till tjänsten av landskapsnämnden.

Innan sådant förordnande utfärdas bör medicinalstyrelsens yttrande rörande den valdes behörighet att utöva läkarkallet av landskapsnämnden infordras. Om utfärdat förordnande för kommunalläkare skall medicinalstyrelsen likaledes underrättas.

§ 6.

Kommunalläkare, som i sin tjänsteverksamhet underlyder landskapsnämnden, äger fullgöra de åligganden, vilka enligt gällande lagar, författningar och kommunala stadgar rörande hälso- och sjukvården även-

som i ämnet utfärdad landskapslag å honom ankomma. Jämväl i fråga om sådana förvaltningsangelägenheter, vilkas ordnande förbehållits republikens lagstiftande organ, tillhör det kommunalläkaren att handhava de uppgifter, som enligt de i republiken gällande lagar och författningar å dylik befattningshavare ankomma.

§ 7.

I fråga om distriktsdjurläkares utnämning, tjänsteställning och åligganden gäller vad härom är i republikens allmänna lagstiftning föreskrivet.

§ 8.

Vad i 5 § är sagt äge motsvarande tillämpning vid förordnande av kommunaldjurläkare.

§ 9.

Kommunaldjurläkare äger ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som landskapets och kommunens myndigheter inom gränserna för sin behörighet kunna beträffande sådana befattningshavares tjänsteverksamhet meddela; börande han jämväl i fråga om åtgärder för bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar verkställa hithörande tjänsteuppdrag enligt vederbörande statsmyndigheters anvisningar.

§ 10.

Barnmorskorna i landskapet Åland stå under medicinalstyrelsens överinseende och hägn samt i landskommun under vederbörande kommunalläkarens eller, där sådan icke finnes, under provincialläkarens ävensom i stad under stadsläkarens förmanskap. Beträffande barnmorskors utbildning, behörighet och skyldigheter samt tjänstefel och bestraffning gäller vad i

republikens allmänna lagstiftning härom är stadgat.

Vid tillämpningen av lagen om anställande av barnmorskor i landskommunerna och deras avlöning skola bestämmelserna däri lända till efterrättelse med den avvikelse, att landshövdingens å sagda lag grundade åligganden övergå på landskapsnämnden, att bidrag till barnmorskors avlöning bör utgivas ur landskapets medel, samt att landskapsnämnden, vid fastställandet av de i 4 § av lagen omförmälda stadgar för kommunalbarnmorska bör inhämta medicinalstyrelsens utlåtande.

Sjuksköterske- och sjukvårdspersonalen vid hälso- och sjukvården i landskapet böra med avseende å kompetens fylla enahanda fordringar, som tilläventyrs finnas uppställda för motsvarande sysslor i övriga delar av riket.

§ 11.

Allmänna sjukhusets i Godby tomt och byggnader ävensom till detsamma hörande lösegendom och inventarier övergå med full dispositionsrätt till landskapet att för sjukvårdsändamål användas och mot skyldighet att vidmakthålla byggnader och utrustning, dock så att den staten tillkommande legala vården av personer, lidande av venerisk sjukdom, tillgodoses genom att i sjukhuset, sedan det utvidgats, sex platser för sådana sjuka vid behov upplåtas.

Läkaren vid sjukhuset antages, efter medicinalstyrelsens hörande i avseende å sökandens behörighet att utöva läkarekallet, av landskapsnämnden. Om utfärdad förordnande för sjukhusläkare skall medicinalstyrelsen underrättas.

I händelse sjukhusbyggnadernas användning för sjukhusändamål upphör, är landskapet förpliktigt att till statsverket återställa desamma eller deras värde.

§ 12.

Apoteksväsendet i landskapet Åland är ställt under tillsyn och kontroll av statens myndigheter, och gäller beträffande utfärdande av privilegiebrev och tillståndsresolutioner för inrättande av apotek eller apoteksfilial och för överlåtelse av apoteksprivilegium ävensom i fråga om stämpelskatt å apoteksrörelse vad härom är i republiken allmänt stadgat.

Bestämmanderätten angående den årliga avgift, som för närvarande erlägges av vissa apotek med stöd av kungörelsen den 31 mars 1857, ankommer å landskapets myndigheter på sätt 21 § i lagen om självstyrelse för Åland förutsätter.

§ 13.

Med bibehållande av de medicinalstyrelsen enligt gällande författningar av den 24 januari och den 14 februari 1888 tillkommande befogenheter rörande droghandel och handeln med gifter, överföras landshövdingens åligganden beträffande tillstånd till idkande av droghandel samt beviljandet av rättighet att handla med giftiga ämnen av mindre farlig beskaffenhet eller att tillverka preparater, i vilka gift ingår, till landskapsnämnden.

§ 14.

Vid handhavandet av köttkontrollen på Åland skola föreskrifterna i lagen om köttkontroll av den 25 augusti 1922, förordningarna av den 1 september samma år angående un-

dersökning av kött, avsett att utföras ur landet, samt angående import av kött och köttprodukter ävensom övriga i ämnet gällande föreskrifter äga tillämpning i landskapet Åland; dock att förvaltningsbefogenheter, som enligt 2, 3, 5, 6 och 13 §§ av åberopade lag ankomma å statsrådet, ministeriet för inrikesärendena och landshövdingen, överföras å landskapsnämnden.

På framställning av landskapsnämnden må statsrådet för viss tid medgiva sådana lättnader beträffande undersökning av kött, avsett att utföras från Åland, vilka utan att vara stridande mot rikets allmänna intresse kunna anses påkallade för befrämjande av köttexporten från landskapet.

§ 15.

Angående behörighet att utöva läkarkallet gäller vad därom i republikens allmänna lagstiftning stadgas.

§ 16.

Kommunalläkare och vid landskapets sjukvårdsanstalter anställda läkare ävensom kommunaldjurläkare och kommunalbarnmorskor äro vid övergång till jämförliga eller liknande befattningar i övriga delar av riket berättigade att i enlighet med i riket gällande grunder i avseende å ålders-tillägg, pension och övriga förmåner räkna sig tillgodo sin tidigare verksamhet i ovannämnd befattning i landskapet; och likaså äga motsvarande befattningshavare i övriga delar av riket vid övergång till jämförlig tjänsteverksamhet på Åland i förenämnt avseende tillgodoräkna sig sin tidigare tjänstgöring annorstädes i riket.

§ 17.

Årliga bidrag och understöd, som

av landskapet erlagts till kommunala eller privata sjukvårdsföretag eller till avlönande av kommunalläkare, kommunala djurläkare och kommunala barnmorskor samt ambulatoriska sjuksköterskor, ävensom landskapets övriga ordinarie utgifter för hälso- och sjukvårdsändamål böra komma under omprövning vid fastställandet av det bidrag ur statsmedel, som jämlikt 26 § i lagen om självstyrelse för Åland kan åt landskapet utgivas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länder.

Helsingfors, den 5 december 1924.

Republikens president

K. J. STÅHLBERG.

Minister för inrikesärendena *Gunnar Sahlstein.*